

[Landbrugsministeren.]

blads egen regning — jeg går ud fra, at dette også gælder de konservative blade, at det gælder Landsbladet, at det gælder overalt. Jeg har i hvert fald intet ansvar for de pågældende artikler. Hermed være ikke sagt, at jeg tager afstand fra dem. Jeg er enig med Husmandshjemmets leder, som jeg ikke har læst, men sådan som den er citeret, i, at en effektivisering af jordlovgivningen er ønskelig, og jeg tilføjer, at Husmandsforeningerne har bedt mig om en forhandling om de spørgsmål. Denne forhandling har jeg givet tilsagn om, akkurat som jeg ville give tilsagn, hvis det ærede medlem hr. Reedtz-Thott bad mig om en forhandling om det modsatte. Det er, hvad der foreligger. Om det så virker beroligende på det ærede medlem, skal jeg selvsagt ikke kunne udtale mig om.

I øvrigt vil jeg gerne takke for den enstemmige tilslutning til de foreliggende lovforslag.

Reedtz-Thott: Det er muligt, at jeg ikke har udtalt mig helt klart, men det spørgsmål, jeg ville rette til den højtærede landbrugsminister, var, om der var nogen forbindelse mellem denne artikel, altså det, der kom til udtryk fra Husmandshjemmets side, og den kornlov, som om få dage foreligger til vedtagelse, for så syntes jeg, det var rimeligt, at vi fik det at vide. Men jeg er glad ved, at landbrugsministeren har sagt, at det har ikke været hans mening, så jeg tror, jeg må forstå landbrugsministeren på den måde, at der ikke er givet Husmandsforeningerne noget tilsagn ... (*Landbrugsministeren* [Skytte]: Jo, om forhandling!). Om forhandling, ja men ikke noget tilsagn om et forslag om en ændring af jordlovgivningen. Sådan tror jeg jeg må have lov til at forstå den højtærede landbrugsminister.

Landbrugsministeren (Skytte): Rigtigt forstået. Husmandsforeningerne har bedt om en forhandling om en effektivisering af jordlovgivningen, og jeg har givet tilsagn om denne forhandling. Jeg har ikke givet tilsagn derudover.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om bortfald af hartkorn eller matrikelskyld for ejendomme i købstæder og flækker.

Lovforslagets §§ 1-7 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme.

Lovforslagets §§ 1-7 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik sluttelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i lov om landbrugsejendomme.

Lovforslagets §§ 1-9 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til beværterlov.

(Første behandling findes i tidenden sp. 410, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1121).

Der var stillet 33 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Axel Ivan Pedersen): Det er med en vis tilfredshed, jeg som ordfører for udvalget kan fremsætte en redegørelse for det udvalgsarbejde, der er nedfældet i den afgivne betænkning, fordi det betegner en afslutning på flere års grundigt udvalgsarbejde.

Det første forslag til ændring i den nu gældende beværterlov blev fremsat i folketingssamlingen 1955-56 af den daværende handelsminister, fru Lis Groes, og genfremsat det følgende år, men først nu, i samlingen 1957-58, er udvalget nået til vejs ende på grundlag af det forslag til beværterlov, som den højtærede handelsminister fremsatte den 24. oktober 1957.

Gennem tre folketingsamlinger har udvalget arbejdet med de forskellige forslag. Det har holdt en lang række møder med grundig gennemgang af stoffet, hvoraf en stor del tillige med en lang række spørgsmål, som udvalget har stillet, er blevet behandlet i mange samråd med både den tidligere og den nuværende handelsminister. Udvalget har endvidere modtaget et betydeligt antal skriftlige henvendelser og en række deputationer fra branchesammenslutninger og enkelte virksomheder samt afholdsbevægelsen. Det er altså flere års udvalgsarbejde, som nu finder sin afslutning, og det vil være naturligt at sammenfatte det endelige resultat i et par indledende bemærkninger.

Beværterlovgivningen er, som jeg gav udtryk for ved den allerførste behandling af det tilsvarende lovforslag i vinteren 1956, en lovgivning, der på en måde adskiller sig fra så mange andre love ved samtidig at være en næringslov og en beskyttelseslov. Hvis man nu vil spørge om, i hvilken udstrækning det er lykkedes at forene disse modstridende interesser, må svaret ud fra et alsidigt, samfunds-

mæssigt synspunkt blive tilfredsstillende. Det er givet, at man ikke har kunnet skabe ubetinget tilfredshed, hverken på det ene eller på det andet område, men udvalget har forsøgt på grundlag af de erfaringer, man har indhøstet, siden vi fik den første beværterlov i 1912, at rette de skavanker, der klæbede til den tidligere lovgivning, under hensyn til de ændrede vilkår, der er blevet og må blive en uafvendelig konsekvens af den samfundsmæssige udvikling, der med den stærkt fremskredne teknik bedst kan illustreres ved en sammenligning mellem den tid, da man agede med stude og de fleste frembringelser var af håndværksmæssig karakter, og tiden nu, hvor trafikken er motoriseret og industrien mekaniseret, til dels også automatiseret, en tid, hvor komplicerede maskiner erstatter armens og håndens arbejde. Ikke mindst på denne baggrund bør det foreliggende resultat bedømmes, og selv med de indrømmelser, der på visse områder er givet til branchernes udøvere, må det erkendes — og med glæde — at der i udvalget har været god vilje til at tilgodese de ædruelighedsmæssige synspunkter, der stærkere end nogen sine tidligere vil blive afspejlet i den fremtidige beværterlovgivning.

Førend jeg går over til en almindelig gennemgang af de forskellige ændringsforslag, vil jeg gerne som supplement til betænkningen fremsætte nogle yderligere bemærkninger om enkelte af lovforslagets bestemmelser, hvortil der ikke er stillet ændringsforslag.

Lovforslagets § 7, stk. 2, kan af de kommunale myndigheder bruges til en successiv sanering af uheldige restaurations sammenklumpning og vil også kunne anvendes til skabelse af bedre forhold i Nyhavn med tiden.

Der har ved kommuneafstemningerne i sognekommunerne hersket tvivl om, hvem der egentlig burde være berettiget til at deltage i sådanne afstemninger, og udvalget har drøftet spørgsmålet. Drøftelserne har imidlertid ikke givet sig udslag i noget ændringsforslag, hvorimod der i betænkningen er givet udtryk for, at man betragter det som en selvfølge, at beboerne i den del af en landkommune, der som bymæssigt bebygget har fået godkendt købstadregler i henhold til beværterloven, ikke har adgang

[Axel Ivan Pedersen.]

til at deltage i en kommuneafstemning efter lovens § 16.

Om marketenderibestemmelsen, hvortil der ikke af ministeren eller udvalget er stillet væsentlige ændringsforslag, skal jeg ud over de bemærkninger, som jeg ved gennemgangen af de stillede ændringsforslag ønsker at gøre, her fremsætte den bemærkning, at jeg har forstået, at handelsministerens oplysninger i udvalget om, at den anvendelse, der kan finde sted af marketenderier efter bestemmelserne i § 26, stk. 9 og 10, ikke kan anses som almindelig marketenderivirksomhed, kun har relation til omfanget og arten af, hvad der må serveres, og ikke tilsigter at skabe nogen ændring i de bestående bestemmelser om fritagelse for omsætningsafgift, restaurationskat, medmindre der for stk. 10s vedkommende udkræves politiets tilladelse.

Der er anledning til at pege på, at ud over de ændrede bestemmelser om mindreåriges adgang til at komme på restaurant indeholder lovforslaget i bestemmelserne i § 34, stk. 4, en mulighed for at rejse tiltale mod såvel mindreårige som berusede, der i strid med loven lader sig beværte på restauranter.

Om den række af ændringsforslag, som er stillet af handelsministeren og tiltrådt af udvalget eller af dettes flertal, tillader jeg mig at fremsætte nogle bemærkninger ud over de i betænkningen anførte.

Ændringsforslag nr. 1 tilstræber at udvide mulighederne for salg af alkoholfri eller alkoholsvage drikke på lignende måde som i udlandet.

Ændringsforslag nr. 2 tager sigte på at skabe en lettelse i administrationen af de såkaldte lejlighedsbevillinger; men bestemmelsen er i øvrigt affattet således, at disse tilladelser kan gives for et hvilket som helst kortere tidsrum.

Om ændringsforslag nr. 3 er der det at sige, at de lokale bevillingsmyndigheder har været besværet af i alle tilfælde at skulle give en bevilling for det i den gældende vedtægt fastsatte åremål, enten det nu er 5 eller 8 år, idet man somme tider, ikke mindst ved udstedelse af nye bevillinger, ville have fundet det hensigtsmæssigt at kunne udstede en bevilling på kortere

åremål. Som en naturlig konsekvens heraf fremkommer ændringsforslag nr. 4.

Ændringsforslag nr. 5 er stillet af et mindretal, og omtalen af dette samt af andre mindretalsændringsforslag vil jeg gerne vente med til mine afsluttende bemærkninger.

Ændringsforslag nr. 8, som er tiltrådt af et flertal, bestående af regeringspartierne medlemmer, skal sikre, at de såkaldte spisehuse ikke bliver restauranter i almindelig forstand, hvad lovforslagets tekst ellers ville give mulighed for. Det bør naturligvis fremhæves, at det står disse virksomheder frit for, om de vil søge tilladelse til oprettelse af forretninger med adgang til at sælge stærkt øl, eller om de vil holde sig til mineralvand, æblemost, svagt øl og mælk samt te og kaffe, hvilket sikkert vil blive almindeligt. Bestemmelsen vil i øvrigt give disse virksomheder samme status i udskærkningsmæssig henseende som marketenderier.

Ændringsforslag nr. 11 om beværterbevillingernes antal giver en større bevægelsesfrihed for kommunalbestyrelserne end før, men der er vel i øvrigt det at sige om dette spørgsmål, at udviklingen har medført, at det er mindre påkrævet end tidligere at have en begrænsning i antallet af bevillinger. Dette ændringsforslag vil i øvrigt betyde, at byer på 40 000 indbyggere og derover vil kunne få ret til flere bevillinger end byer under dette indbyggertal, og det kan måske forekomme enkelte mindre rimeligt; men der er hertil at sige, at ingen ved, hvilken betydning § 8 vil få især i de store byer, som må formodes at have et større behov for billige spisehuse end de mindre byer. Dertil kommer, at store byer også i turistmæssig henseende bliver stillet over for større krav end mindre byer, ligesom en eventuel fremtidig ændring i restaurationskatten kan få en vis indflydelse.

Ændringsforslag nr. 12 fjerner bestemmelsen om, at personer, der driver beværternæring eller sidder i bestyrelsen for en sådan virksomhed, ikke kan være medlem af et bevillingsnævn. Man imødekommer herved et ønske fra branchens udøvere, som har ment, at bestemmelsen indeholdt en diskriminering af hele standen.

Ændringsforslag nr. 13 fastslår, at det

[Axel Ivan Pedersen.]

kun er ved meddelelse af nye bevillinger, der skal averteres. Nogle steder har man ment, at det også gjaldt ved fornyelse.

Ændringsforslag nr. 15 er af redaktionel karakter. Derimod er ændringsforslagene nr. 17 og 18 af mere principiell karakter. Lovforslagets bestemmelser var et forsøg på at lovfæste hidtidig praksis og bringe en tvivl med hensyn til forståelsen af udtrykket „etablissementer“ ud af verden. Da man under drøftelserne blev enig om, at det kun ville være hensigtsmæssigt at lade overbevillingsnævnet have afgørelsen, når en kommunalt ejet ejendom overvejende anvendtes til restaurationsbrug, medens det samme hensyn til de lokale myndigheder ikke gør sig gældende for statsejendomme, har handelsministeren stillet disse to ændringsforslag, som udvalget har tiltrådt.

Ændringsforslag nr. 19 til § 22 om faste stadepladser tager sigte på i visse tilfælde, hvor man måske finder det hensigtsmæssigt, at give en sådan tilladelse på mindre end 3 år.

Ændringsforslag nr. 20 fjerner de gamle urimelige bestemmelser om, at man ikke måtte sælge mineralvande eller æblemost fra faste stadepladser på gader, torve eller veje, uden at man var i besiddelse af en beværterbevilling, en afholdsbevilling, og derved kommer vi på højde med forholdene i vore nabolande.

Med hensyn til ændringsforslag nr. 21 skal jeg henvise til bemærkningerne i betænkningen og kun tilføje, at her er et område, på hvilket der ingen problemer ville være, hvis restaurationsskatten blev ændret til en kildekat.

Ændringsforslag nr. 24 giver ikke anledning til yderligere bemærkninger, og det samme gælder ændringsforslag nr. 25.

Ændringsforslag nr. 26, hvorved unge mænd og kvinder ligestilles i henseende til deres beskæftigelse inden for restaurationsfaget, har sin årsag i de erfaringer, der er indhøstet vedrørende homoseksualitetens udbredelse.

Spørgsmålet om beværterens ansvar for virksomhedens forsvarlige drift har indtaget en central plads i udvalgets drøftelser, og det er ikke således, at ændringsforslag nr. 27 søger at lette ham ansvaret; det pålægger ham tværtimod bevisbyrden for,

at han har gjort, hvad der var menneskelig muligt for at hindre lovovertrædelser i hans forretning. En konsekvens af denne bestemmelse vil også nok være den, at personalets ansvar vil kunne blive større end hidtil.

Ændringsforslag nr. 28 skal jeg forbigå, men om ændringsforslag nr. 29 vil jeg gerne sige, at de betydelige stigninger, der er foreslået for de forskellige bødernes minimumssatser, blot er sket for at bringe de nugældende latterligt små bødesatser på højde med gældende prisniveau.

Ændringsforslagene nr. 30, 31 og 32 giver ikke anledning til yderligere bemærkninger, og om ændringsforslag nr. 33 er der kun det at sige, at handelsministeren må have en rimelig tid til udarbejdelse af de nødvendige cirkulærer. Vi vil i ethvert tilfælde ikke gerne, at det skulle gå her som på et andet område, at cirkulæret først kom over et år efter, at loven var trådt i kraft.

Jeg skal på udvalgets vegne anbefale det høje ting at stemme for disse af ministeren stillede ændringsforslag, som er tiltrådt af udvalget eller et flertal.

Om de ændringsforslag, der er stillet af mindretal uden at have fundet fornøden tilslutning i udvalget, skal jeg derefter fremsætte et par bemærkninger.

Venstres og de konservatives medlemmer af udvalget har under nr. 9 stillet ændringsforslag om, at handelsministerens beføjelse til at åbne adgang for beværtere til at have mere end ét fast forretningssted i samme kommune udgår. Da udvalgets flertal mener, at vi her i landet bør følge med i den udvikling, der er vidt fremskredet i udlandet, med gode og billige spiserestauranter — en opgave, hvis løsning bl. a. smørrebrødsselskaberne vil påtage sig, og en opgave, hvis løsning vi finder påkrævet — kan udvalgets flertal ikke anbefale dette ændringsforslag.

De samme medlemmer har under nr. 23 stillet ændringsforslag om, at retten til efter næringslovens § 10 at foretage en vis varefordeling skal bortfalde, men udvalgets flertal har heller ikke kunnet slutte sig hertil.

Det konservative folkepartis medlemmer har under nr. 16 stillet ændringsforslag om, at overbevillingsnævnet skal bort-

[Axel Ivan Pedersen.]

falde og dets beføjelser henlægges til handelsministeren, og ændringsforslagene nr. 5, 6, 7, 10 og 14 er konsekvenser heraf.

Man har i udvalget set med en vis sympati på dette ændringsforslag, men da det fremkom på et så sent tidspunkt, at man ikke i den tid, der var til rådighed, kunne overse, hvilke konsekvenser en ophævelse af overbevillingsnævnets virksomhed ville have, og da man har erfaring for, at i hvert fald mange sognekommuner støtter sig til overbevillingsnævnet, har udvalgets øvrige medlemmer ment, at man burde fortsætte med den hidtidige praksis med de indskrænkninger, lovens revision i øvrigt medfører i overbevillingsnævnets beføjelser.

Endelig har venstres medlemmer ved ændringsforslag nr. 22 ønsket at foretage en yderligere indskrænkning i marketenderiernes virksomhed og udelukke udskænkning af det såkaldte luksusel, et forslag, som de øvrige medlemmer ikke har kunnet tilslutte sig.

Jeg skal derfor anbefale tingets medlemmer at stemme imod alle de her nævnte ændringsforslag, nemlig numrene 5, 6, 7, 9, 10, 14, 16, 22 og 23, men at stemme for de øvrige.

Ud over de bemærkninger, jeg som udvalgets ordfører har fremsat, vil jeg gerne som mit partis ordfører fremsætte yderligere et par bemærkninger.

Fra et socialdemokratisk synspunkt må de opnåede resultater hilses med tilfredshed. De imødekommer nogle af de beslutninger vedrørende ædruelighedsproblemerne, som vort parti vedtog på kongressen i fjor, og loven vil, når den træder i kraft, være medvirkende til at skabe nye fremskridt egnede til at modvirke et for samfundet skadeligt alkoholmisbrug.

På to områder finder jeg de nye bestemmelser særlig betydningsfulde, nemlig angående de billige spisehuse og angående marketenderierne. Der bliver nu adgang til at etablere gode og billige spisehuse, hvorved man kan imødekomme et meget stort publikum ikke alene af enligstillede af begge køn, men også af familier, hvor konen har et selvstændigt erhverv, et forhold, som er blevet mere og mere almindeligt i det moderne samfund. Der er ingen tvivl om, at der er et stort behov for sådanne spisesteder, som

for længst er meget udbredt i udlandet, og jeg finder det urimeligt, at f. eks. smørrebrødsforretninger i dag kun må sælge ud af huset, så at man skal være henvist til at tage maden med og ofte må spise den under mindre betryggende hygiejniske forhold. Udvalgets flertal har taget det standpunkt, at disse spisehuse skal have ret til samme udskænkingsstatus som marketenderierne, dog uden de samme fritagelser for restaurationsskatten. Jeg tror, at den omstændighed vil medføre, at man vil være betænkelig ved at servere andre drikkevarer end de alkoholfri, og smørrebrødsselskaberne, som har været stærkt interesseret i dette spørgsmål, har da også erklæret, at de ikke vil indføre det stærke øl. Det er også et spørgsmål, om ikke det store publikumsflertal vil foretrække, at det vedbliver at være sådan.

Ordningen vedrørende marketenderiernes fremtidige forhold og de betydningsfulde ændringer, der sker heri, skal ses på baggrund af den stærke tekniske udvikling i virksomhederne og den vældige udvikling, som den enorme mængde af motordrevne køretøjer har skabt i trafikken. Begge dele gør det nødvendigt, at de, der skal arbejde i virksomhederne og færdes på veje og gader, ikke er under påvirkning af alkohol og derigennem er en fare såvel for sig selv som for deres omgivelser.

Man har vel også lov til at sige, at skal det lykkes at fastholde produktionskapaciteten, hvad jo De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiverforening er enige om at arbejde hen imod, må naturligvis også spørgsmålet om alkoholnydelsen på arbejdspladsen eller i forbindelse med den og det tidsspilde, dette medfører, komme i betragtning. Det er værd at notere, at i Sverige udfoldes der ved et frugtbart samarbejde mellem arbejdernes faglige landsorganisation, arbejdsgiverne og nykterhetsrørelsen stærke bestræbelser for at højne drikkevanerne på arbejdspladserne. Om noget sådant kan praktiseres herhjemme, ved jeg ikke, og hvorvidt det er nødvendigt, skal jeg ikke udtale mig om. Det er heldigvis kun et fåtal, der tilsidesætter deres ansvar og øver misbrug. Men at det sker, ved vi. Således er det oplyst fra antabuscentralerne, at en ikke ringe del af deres patienter har startet deres drikkevaner på arbejdspladsen. Man kan naturligvis kun have ondt af de

[Axel Ivan Pedersen.]

mennesker, der kommer til at ligge under for dårlige tilbøjeligheder, og der er ingen tvivl om, at den alt for lette adgang til drikkevarer, som tilbageholdelsesretten i løn indebar, har været en medvirkende årsag. Jeg anser derfor også bestemmelsen om, at denne tilbageholdelsesret bliver ophævet, for det mest betydningsfulde fremskridt, og det glæder mig, at en stor deputation fra Burmeister & Wain over for partiernes repræsentanter i sidste uge gav udtryk for, at man var tilfreds hermed.

En anden bestemmelse angående marketenderivirksomheder, som er ny, er bestemmelsen om, at der ikke må serveres eller nydes andre alkoholdrikke end øl af enhver art; hermed skulle også det daglige behov være dækket, så meget mere som mælk indtager en mere og mere fremtrædende plads. Ved festlige lejligheder, sammenkomster o. lign. i marketenderierne uden for arbejdstiden er der bevaret en ret til også at servere andre stærke drikke.

Jeg har bemærket, at venstre med hensyn til marketenderier har taget et særstandpunkt, der går ud på, at der kun må serveres almindeligt pilsnerøl som den stærkeste ølsort, og man motiverer det med, at det er ulogisk at forbyde akvavit, når man tillader det stærke luksusøl. Det er nu lidt vanskeligt for mig at forstå logikken i dette standpunkt. Hvis man ikke ligefrem fra venstres side tilstræber at bibeholde koncentreret alkohol i marketenderierne, hvad jeg nærer nogen tvivl om at de ærede medlemmer hr. Helesen og frk. Helga Pedersen ønsker, måtte motiveringen for at stoppe ved almindeligt pilsnerøl være en anden; men måske kan vi fra partiets ordører, det ærede medlem hr. Vagn Bro, få en fornuftig forklaring.

Imidlertid er bestemmelsen om at udelukke drikke med koncentreret alkohol en håndsrekning, som ydes til dem, der ligger under for misbrug, og jeg appellerer til alle gode kræfter om at medvirke til, at disse bestemmelser kommer til at virke efter deres hensigt. Det er bestemmelser, som ikke er rettet mod nogen, men for nogen.

Mit parti ser som sagt således på det, at den nye beværterlov vil blive et fremskridt både som næringslov og i ædruelig-

hedsmæssig henseende, og vi kan medvirke til dens gennemførelse.

Vagn Bro: Det ser nu ud til, at vi efter ca. 3 års omfattende og grundig drøftelse af en ændring af beværterloven er nået til vejs ende. På de aller fleste områder er den højtærede handelsminister og udvalget nået til enighed, og jeg skal tillade mig såvel på mit partis som på egne vegne at anbefale alle de ændringsforslag, som er stillet af ministeren og tiltrådt af udvalget.

Jeg lægger vægt på, at man er enedes om ikke at give ministeriet bemyndigelse til at autorisere hotelnavnet, hverken i henseende til virksomhedens størrelse eller til ejerens eller brugerens uddannelse.

Jeg lægger ligeledes stor vægt på, at hele udvalget og den højtærede minister ikke har fundet det rimeligt at udelukke beværtere fra at sidde i et bevillingsnævn, thi det står jo fast, at ingen som medlem af et bevillingsnævn må deltage i behandlingen af en sag, hvis udfald berører hans egne eller ham nærtstående personers interesser. Når det er tilfældet, ville jeg finde det meget urimeligt, om man på en måde satte et sort stempel på en stand, der, det skal erkendes, har et meget vanskeligt erhverv at bestride og netop som følge deraf bør styrkes. Jeg har personlig mange steder i landet som tjenestemand været medlem af bevillingsnævn, og jeg kan sige, at beværtermedlemmerne meget ofte har udført et fortjenstfuldt og anerkendelsesværdigt arbejde.

Må jeg i samme forbindelse henvise til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 27 til § 32. I forhold til den nuværende bestemmelse om bevillingshaverens ansvar betyder lovforslagets bestemmelse en afgjort skærpelse — heri er jeg ganske enig med den ærede ordfører — idet bevisbyrden fremtidig vil blive vendt om, så det bliver bevillingshaveren, der får den egentlige bevisbyrde, som ellers påhviler anklagemyndigheden; men at indføre det påtænkte objektive ansvar er man altså, efter min mening heldigvis, meget tilbage for. Man har fundet, at lovforslagets absolutte regel om bevillingshaverens medansvar for sine medhjælperes overtrædelser ville kunne føre til urimelige resultater. Ændringsforslaget

[Vagn Bro.]

tilsigter at fritage bevillingshaveren for dette medansvar, hvis han i retten kan godtgøre, såvel at han i det pågældende tilfælde på fyldestgørende måde har påset overholdelsen af forskrifterne, som at det ikke, f. eks. ved at han med lovlig grund har været borte, har været ham muligt at hindre det skete. Jeg takker den højtærede minister for, at han også har fundet dette rigtigt.

Må jeg endelig udtale min glæde over den nye regel i lovforslagets § 7, stk. 2, der siger, at i købstæder udkræver flytning til et andet lokale bevillingsnævnets tilladelse, og jeg vil gerne understrege betydningen af ordene i betænkningen, der går ud på, at man finder det ønskeligt, at bestemmelsen administreres på en sådan måde, at en uheldig sammenklumpning af restaurationer i videst muligt omfang undgås. Jeg tør vel nok anføre, at man her også og vel i særlig grad har tænkt på den mindre ønskelige sammenklumpning af beværtninger i Nyhavn. Dette forhold var såvel det ærede medlem frk. Helga Pedersen som undertegnede inde på under lovforslagets første behandling. Vi havde — det er uomtvisteligt — egentlig ønsket at gå strengere til værks, men her er i hvert fald givet de offentlige bevillingsmyndigheder og politiet en vis håndsrækning, og jeg vil håbe, at de vil forstå at administrere bestemmelsen på den måde, at de går imod denne betydelige sammenklumpning.

Jeg understreger dernæst betænkningens bemærkninger til § 16 om, at udvalget betragter det som en selvfølge, at beboerne i den del af en landkommune, der som bymæssig bebygget har fået godkendt købstadregler i henhold til beværterloven, ikke har adgang til at deltage i en kommuneafstemning efter lovens § 16. Jeg må føje til, at kommuneafstemningerne er aftaget i høj grad i tal. Det er ikke så mange år siden, vi har været oppe på over 300 tørlagte sogne; nu er disses antal blevet overordentlig formindsket, men jeg er helt enig i, at vi trods dette i udvalget har opretholdt denne adgang, om jeg så må sige, for det kommunale selvstyre og den kommunale frihed.

Udvalgets flertal, nemlig socialdemokratiets, venstres, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer, har ønsket at

opretholde overbevillingsnævnet, medens de konservative medlemmer ved deres ændringsforslag bl. a. til § 20 har ønsket at ophæve det. Jeg mener, at afgørende grunde taler for at bevare overbevillingsnævnet. I så henseende henviser jeg ikke alene til den historiske udvikling, idet overbevillingsnævnet i mange tilfælde ved at følge med tiden på en saglig og ligelig måde har ført udviklingen frem, men jeg henviser også til nævnets store erfaring og betydelige samling af enkelttilfælde, der nemlig og navnlig er afgjort under hensyn til en ligelig udvikling.

Jeg har med overmåde stor interesse læst det ærede medlem hr. Weikops store samling af 348 sager, som overbevillingsnævnet i 1906-1957 har afgjort, og jeg må sige til det ærede medlem, at jeg efter nøje at have læst dem har indhøstet så mange interessante oplysninger, at jeg derved er blevet meget styrket i min opfattelse af, at vi bør beholde overbevillingsnævnet. Jeg ved meget vel, at det ærede medlem henviser til, at det i en række tilfælde kan blive en slags omsvøbsdepartement. Ja, vi kan ikke komme uden om her i samfundet, at i mange tilfælde kan man godt sige, at det behøves ikke — jeg forstår, at ministeren er enig i, at vi skal bevare overbevillingsnævnet — men det er af hensyn til sikkerheden, vi må tage de tilfælde med.

Derimod beklager jeg meget, at det ikke er lykkedes at ændre bestemmelsen i lovforslagets § 8 med hensyn til de såkaldte kæderestaurationer. Jeg vil herom sige, at det betyder et brud med den hidtidige faste praksis, at normalt må en bevillingshaver inden for samme kommune kun have ét forretningssted. Nu kan efter forslaget handelsministeren efter indhentet erklæring fra den lokale bevillingsmyndighed og kommunalbestyrelsen, i København magistraten, i særlige tilfælde, f. eks. hvor man skønner, at der herved kan tilsikres befolkningen en bedre adgang til gode og billige spisesteder, dispensere. Må jeg have lov til her at sige, at under denne sags første behandling hørte jeg fra to af bestanddelene i den høje regering, fra det radikale venstre og fra retsforbundet, de samme advarende røster om, at man ikke skulle svække den enkelte bevillingshavers ansvar, og at man ikke skulle svække det princip, at hver skal have sit.

[Vagn Bro.]

Jeg må beklage, at det her som på andre punkter blev det store socialdemokrati, der fik magten, og jeg ved ikke, om jeg tør anføre, at det desværre forekommer mig, at de to mindre partier på mange punkter i henseende til deres standpunkter er ved at repræsentere det, som et anset medlem her i salen en gang kaldte rudimenter.

Næringsloven siger, at en næringsdrivende kun må have én forretning i samme kommune, og nu ændrer man dette princip med hensyn til beværtinger. Jeg synes, at debatten herom først burde være ført til ende i næringslovsudvalget. Der har venstre, de konservative og det radikale venstre stillet sig på det standpunkt, at det er beklageligt, at man er gået med til dette. Den ærede ordfører var i dag ganske overordentlig afholdsvenlig, men vi har anført, at hvis hovedformålet med disse kædeforretninger er at skaffe billig mad, var det dog måske rimeligt, at man blev stående derved, således at de blev afholdsrestauranter, som ikke i den forstand betød en konkurrence til de andre forretninger; men man har taget det standpunkt, at der her må serveres øl, endogså stærkt øl. Den ærede ordfører vil også have, at marketenderier skal have tilladelse til udskænkning af begge dele; men når han siger, at han håber, disse forretninger vil undlade at udskænke det stærke øl, er vi netop inde på det, som gør, at der faktisk ingen forskel bliver mellem disse restauranter og almindelige restauranter.

Hvad angår lejlighedstilladelserne — her tænkes der navnlig på tilladelser til bl. a. forsamlingshuse — sker der den ændring, at man ikke fremtidig, når der serveres stærke drikke, kan få en stående bevilling, idet politiet skal give tilladelse til udskænkning af stærke drikke. Det hilser jeg med glæde.

Hvad marketenderierne angår, er der det at bemærke, at disse har grebet stærkt om sig, idet så mange ønsker at afkaste den høje beskatning af de stærke drikke. Der er

også på dette punkt en vis uenighed mellem venstre og de øvrige partier i udvalget. Vi er helt enige i den begrænsning, der sker i henseende til tid, og den begrænsning, der sker ved, at der ikke må ske tilbageholdelse i løn; men når vi kommer til spørgsmålet om, hvad der må nydes, må jeg erkende, at der hersker en relativt ret stor uenighed. Den ærede ordfører kunne ikke forstå, hvorfor venstre kun vil tillade udskænkning af almindeligt pilsnerøl i marketenderier. Personlig har jeg ikke stor erfaring på disse områder, men til gengæld har jeg som embedsmand så meget større erfaring, og jeg kan forsikre, at de fleste af dem, der ufrivilligt får en plads i de to mig underlagte arresthuse, kommer der ikke, fordi de har drukket snaps. Det kan være noget af dette grufulde sprit, man drikker ude på landevejene, kogesprit, de har drukket, men det er især stærkt øl. Snaps — hvem har råd til i dag at købe snaps? Derimod, når påskebrygget kommer, tør jeg garantere den ærede ordfører for, at så er der ingen forskel på virkningen af øl og snaps. Derfor er det, vi finder det inkonsekvent at sige: i marketenderierne må I i den tid, det er tilladt, drikke almindeligt bajerskøl og påskebryg, men I må ikke drikke snaps. Det er inkonsekvent, for virkningen af det stærke øl og snapsen er den samme. Skal vi tage et standpunkt, som skulle kunne føre til de gode tilstande, det ærede medlem rullede op; og som jeg er helt enig med ham i at tilstræbe; tror jeg, det er en meget stor fejl, at dette sker.

Jeg må her indskyde — men hertil har jeg ikke fundet tilslutning — at jeg personlig egentlig ikke har kunnet forstå, at vi i et land som vort, hvor man begrænser den tid, inden for hvilken der kan drikkes, og forbyder tilbageholdelse af løn, blander os i, hvad der drikkes. Jeg mener, at vi omgærdter dette med for stærke forholdsregler. Efter mine begreber — men jeg står som sagt ene med dette standpunkt — bør frie danske mænd og kvinder selv kunne bestemme, hvad de vil drikke i marketenderierne. Jeg ønsker at oplyse, at når vort parti har taget dette

[Vagn Bro.]

standpunkt vedrørende udskænkning af det almindelige øl, er det for at være konsekvent; hvis man ønsker at forbyde udskænkning af snaps — og det ønsker mit parti at gøre — bør man også forbyde udskænkning af stærkt øl.

Hvad bødebestemmelserne angår, skal jeg sige, at her er kun tale om en ajourføring.

Jeg mener hermed så nogenledes at have gjort rede for den afstemning, jeg anbefaler det høje ting at foretage, nemlig at stemme for alle de ændringsforslag, der er stillet af ministeren og tiltrådt af udvalget, mod de af mindretallet under nr. 5 stillede ændringsforslag og mod ændringsforslag nr. 8 og for ændringsforslagene nr. 9, 22 og 23.

Weikop: En beværterlov skal unægtelig tage mange hensyn. På den ene side må loven ikke hindre erhvervet i at udfolde sig frit, og den må tilgode de krav, som befolkningen og landets gæster stiller til at blive betjent, både når det drejer sig om et nødvendigt behov og et mere fornøjelsesbetonet behov. På den anden side må loven indebære mulighed for at dæmme op for mindre heldige former for udskænkning og adfærd på beværtninger og restauranter.

Selve bevillingssystemet, hvorefter man kan udelukke folk fra at få bevilling eller fratage dem bevillingen, har vel i nogen grad mulighed for at holde balancen mellem det gode og det mindre gode, og det forekommer mig, at det foreliggende forslag giver yderligere mulighed for at regulere og skabe bedre forhold inden for visse områder. Jeg tænker her på reglen om, at det ikke længere er muligt at flytte en bevilling uden et bevillingsnævns tilladelse, d. v. s. at man nu i modsætning til før får hånd i hanke med, hvor en bevillingshaver kan benytte sin bevilling. For restauranter, hvor forholdene er gode, vil denne bestemmelse ikke medføre nogen ulempe, men den betyder altså, at bevillingshaverens egnethed til at overtage en mindre velanskreven eller vanskelig beværtning kan blive taget op til betømmelse. Bestemmelsen medfører også, at aktieselskabsbevillinger ikke kan få lov til at køre efter forgodtbefindende, men kun kan anvendes med bevillingsnævnets godkendelse.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro fandt

det ønskeligt, at denne bestemmelse blev administreret på en sådan måde, at der kan undgås sammenklumpning af restauranter af uheldig art. Det ærede medlems bemærkning kan ikke tage sigte på at gribe ind — det er der vel heller ingen der har tænkt sig — i kommunernes eller bevillingsnævnets administration af beværterloven, men jeg forstår, at bemærkningen er fremsat som et almindeligt ønske om ikke at overfodre enkelte gader med restauranter og beværtninger af noget mere tvivlsom karakter. Normalt er det vel sådan — det er det i hvert fald i store byer — at restauranter samler sig i bestemte kvarterer eller gader; i København f. eks. er Vesterbro en kæde af restauranter, og Tivoli må vel også siges at være en sammenklumpning af restauranter, og det tror jeg enhver vil finde helt i sin orden.

Hvis i øvrigt et lokale er i orden, og jeg var lige ved at sige, hvis manden også er i orden, vil et bevillingsnævn ikke kunne nægte at give en bevilling ud fra det synspunkt, at der det pågældende sted er restauranter nok; men det, man kan gøre, er at sørge for, at mindre egnede restauratører ikke kommer ind på steder, hvor det netop er af afgørende betydning, at hensynet, som der står i loven, til lovlighed, sædelighed og ædruelighed ikke tilsidesættes. Jeg er sikker på, at det middel, bevillingsnævnet her får i hænde, vil gøre det muligt at udskille de folk, der ikke magter at håndhæve den orden, der skal og må til for visse arter af beværtninger.

I øvrigt finder jeg, at restaurationslivet i Danmark stort set ikke kan give anledning til klage. Jeg vil snarere sige, at jeg vil beklage, at dansk restaurationsliv i de senere år ligesom er blevet noget mere afbleget. Det er egentlig kedeligt, for vi kommer ikke uden om, at restauranterne i et land sætter et vist præg på landet, foruden at de er med til at modtage de gæster, der kommer fra andre steder i landet og fra udlandet.

De lokale bevillingsnævn, som vel må siges at have det bedste kendskab til restaurationsforholdene, vil nu få mulighed for, hvis uheldige forhold er forekommet i bevillingsperioden og man derfor er i tvivl om, hvorvidt bevillingen skal fratages den pågældende, at kunne forny bevillingen for

[Weikop.]

en halv periode. Jeg tillægger også denne bestemmelse en forebyggende virkning. Risikoen for efter en halv periodes forløb ikke at kunne få en eventuel bevilling videreført tror jeg vil kunne skærpe en bevillingshavers agtpågivenhed og hindre uheldige forholds opståen. På samme måde tror jeg, det vil have en heldig virkning, når et bevillingsnævn, hvor ganske særlige omstændigheder taler derfor, kun vil give en ny bevillingsøgende bevilling for en halv periode, men jeg understreger, at der skal særlige omstændigheder til, før man kan foretage sådanne indgreb.

Jeg er også tilbøjelig til at mene, at den omstændighed, at politiet kan give et af kommunalbestyrelsen fastsat antal beværetninger adgang til at holde åbent praktisk talt så længe, man ønsker det, både vil modvirke smugkroer og skabe bedre forhold i det hele.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro omtalte også ansvarsbestemmelsen, der foreslås ændret sådan, at en bevillingshaver kan fritages for ansvar, for så vidt han kan godtgøre, at han har gjort alt for at overholde forskrifterne, og at det ikke har været muligt at hindre en stedfunden overtrædelse. Når denne bestemmelse også tages i betragtning, tror jeg, at beværterloven, som den nu foreslås affattet, vil være i stand til at hindre misbrug af en bevilling; man kan i hvert fald hindre det i større udstrækning, end man hidtil har kunnet. Jeg tror, at publikum, der benytter restauranterne vil hilse dette med tilfredshed, og jeg tror, at også restauratørorganisationerne, når det kommer til stykket, vil gøre det. Det forekommer mig, at restauratørorganisationerne, der har besøgt udvalget nogle gange, har givet udtryk for, at de egentlig ønskede orden i sagerne, men de fandt, at ansvarsbestemmelserne i det oprindelige lovforslag var for vidtgående. Dette vil nu blive ændret, og restauratørernes ønske om adgang til at blive medlem af bevillingsnævnene, er også imødekommet.

Et andet forhold, der er klarlagt, er, at overbevillingsnævnet eller — hvis dette skulle blive ophævet, jeg er stadig optimist — handelsministeren ikke skal og ikke kan give bevilling, når det drejer sig om et lokalt indrettet til restaurant i en kom-

munal ejendom, medmindre der er tale om en ejendom, der udelukkende eller hovedsagelig bruges til beværetning, gæstgiveri eller hotel; det tilkommer udelukkende de lokale bevillingsnævne. Der har hersket tvivl om, hvor langt de lokale bevillingsnævns beføjelser gik, når det drejede sig om restauranter i kommunale ejendomme. Nu er der ikke længere en sådan tvivl, og der er heller ikke længere tvivl om, at lokale bevillingsnævne kan meddele bevillinger til restauranter, der drives eller vil blive drevet i en privat ejendom, der udelukkende er indrettet til restaurationsbrug, uanset om grunden tilhører kommunen. Lad mig tage et meget nærliggende eksempel. Københavns kommune ejer Tivolis grund, men de ejendomme i Tivoli, der udelukkende er indrettet til restaurationsbrug, er i privat eje, og det er nu slået fast, at det lokale bevillingsnævn kan meddele bevillinger til alle restauranter i Tivoli, medens det lokale bevillingsnævn ikke kan meddele bevilling til f. eks. Langelinje pavillonen, der udelukkende er indrettet til restaurationsbrug og helt og fuldt ejes af kommunen.

Lad mig i denne forbindelse slå fast, at en kommune ikke kan drive restaurant eller få beværterbevilling til at drive restaurant. Der har været lidt usikkerhed herom, særlig efter forhandlingerne ved første behandling, men der er ingen tvivl om, at en kommune ikke selv kan drive restaurant. Det er et spørgsmål, der er blevet omtalt i kommissionsbetænkningen af 1938, hvor der står, at administrationen antager, at loven ikke hjemler adgang til at meddele bevilling eller gæstgiveradkomst til kommuner. Noget andet er, at stat eller kommune må have adgang til at drive et foretagende som social foranstaltning, så længe kommunalretlige regler ikke er til hinder herfor, og jeg forstår, at den højtærede handelsminister mener, at en sådan social foranstaltning kan drives uden adkomst. Jeg må herefter gå ud fra, at dette spørgsmål er klaret, og at handelsministeren er enig i en sådan betragtning.

Der er enighed om de fleste bestemmelser angående bevillinger, men der er to punkter, vi er uenige om. Hovedreglen, som man allerede har været inde på, at en bevillingshaver kun må have én restaurant, er opretholdt i lovforslaget, men ikke desto

[Weikop.]

mindre vil handelsministeren ifølge lovforslaget have adgang til at give dispensation, således at en bevillingshaver kan have flere restauranter, vel at mærke når det drejer sig om billige spisesteder — og så må der altså kun udskænkes øl.

Det forekommer mig ejendommeligt, at den højtærede handelsminister, hvis fortid oven i købet skulle betinge en særlig indsigt i administrationen, vil foreslå noget sådant. Det er mig uforståeligt, at handelsministeren vil påtage sig at dele bevillinger ud til dem, der kommer og rækker hånden frem. Hvordan ministeren overhovedet vil være i stand til at bedømme behovet, forstår jeg ikke. Er der behov eller ikke, hvor der ligger to eller tre billige spisesteder i forvejen? Vil der ikke være noget behov, hvor der i forvejen ligger en social kommunal foranstaltning, der sælger mad til billige priser, mad, som man oven i købet påstår er bedre end alle andre steder? Det bliver vist morderlig svært at bedømme. Behovet skal nok vise sig at være stærkest, hvor spisestederne er flest, og dertil kommer, at handelsministeren kan inddrage bevillingen, hvis det viser sig, at den ikke bliver benyttet til at sælge billig mad, men noget dyrere, eller i hvert fald efter handelsministerens opfattelse for dyr mad, eller der f. eks. bliver solgt for meget øl.

Jeg er helt på det rene med, at den højtærede handelsminister ikke skal ud og smage på maden og derved konstatere, om den er god og billig, men én ting er i alt fald sikker, at den højtærede minister har givet sit ord på, at en ministerbevilling ikke må misbruges.

Den højtærede minister skal altså både give og i givet fald tage igen. Mon ikke den højtærede minister skulle have afholdt sig fra at indføre, om jeg så må sige, Philip-ske ministerbevillinger og have stået fast på de bestående regler, som er knæsat, og som siger, at der kun må gives én bevilling til hver bevillingshaver?

Jeg ved godt, at det er stordrift, og hvad dertil hører, den højtærede minister har tænkt på i denne forbindelse, men fremstilling af leverpostej sker jo også som stordrift, og det sælges i tusindvis af forretninger. Pølser sælges fra Gedser til Skagen i tusinder af forretninger landet over, og

alle nyder fordel af stordriften. Det behov, der er for billige spisesteder, skal nok blive dækket af sig selv uden hjælp af særlige ministerbevillinger.

Strukturændringer — dette meget fine ord, som man bruger snart til det ene, snart til det andet — skal nok kunne finde sin form uden indførelse af en sådan bestemmelse. Den højtærede handelsminister har vovet sig ind i, jeg var lige ved at sige smørrebrødsstriden, og jeg har nærmest indtryk af fra vore forhandlinger, at den højtærede handelsminister er blevet smørrebrødspakkens banemand. Om smørrebrød i pakker siger ministeren måske med Wessel: At smørrebrød er ikke mad, og kærlighed er ikke had, det er for tiden, hvad jeg ved om smørrebrød og kærlighed. Men er det nu for resten den højtærede ministers mening, at enhver smørrebrødsbutik skal have tilladelse til at servere smørrebrød? Der står utvivlsomt allerede i dag nogle smørrebrødsforretninger parat til at række hånden frem.

Der kan nu, hvis lovforslaget vedtages, blive tale om 3 slags bevillinger: ministerbevillinger, overbevillingsnævnsbevillinger og lokale bevillingsnævnsbevillinger. På dette punkt er det, at det konservative folkeparti har ønsket at forenkle administrationen og har stillet ændringsforslag om at ophæve overbevillingsnævnet.

Må jeg straks sige — også til beroligelse for det ærede medlem hr. Vagn Bro — at jeg har ikke ønsket at kritisere overbevillingsnævnet eller dets medlemmer. Det er klart, at de udfører det arbejde, de skal i henhold til loven, og de gør det utvivlsomt godt og rigtigt; men sagen er bare den, at efter min mening behøver der slet ikke at være noget overbevillingsnævn.

Lad mig her nævne et eksempel på, hvordan overbevillingsnævnet kan virke — det er taget lige ud af livet. En bevillingshaver, der har fået en overbevillingsnævnsbevilling, skal have en bestyrer godkendt. Han sender sit andragende til politiet. Politiet læser andragendet, ser på sagen og erklærer så, at det ikke har noget at erindre imod denne bestyrer. Derefter sender politiet sagen til det lokale bevillingsnævn, der undersøger andragendet, skriver om det og behandler det i et møde, hvor det erklæres, at man heller ikke her har noget at erindre

[Weikop.]

imod bestyreren. Dernæst går sagen til overbevillingsnævnet, hvor jeg tænker mig at det foregår på den måde, at en sekretær udarbejder et notat til overbevillingsnævnets formand, som derefter anbefaler andragendet. Sagen bliver derefter — hvis det f. eks. er København, det drejer sig om — sendt til 2 overbevillingsnævnetsmedlemmer, hvoraf den ene som lokalt bevillingsnævnetsmedlem i forvejen har udtalt sig — men den skal altså gå ud til disse to. Begge tiltræder sagen og giver den deres påskrift, hvorefter den går tilbage til overbevillingsnævnet. Når det er sket, skriver overbevillingsnævnet til det lokale bevillingsnævn, at nu kan bestyreren godkendes, og så kan endelig det lokale bevillingsnævn skrive til andrageren, at nu er bestyreren godkendt.

Ja, jeg synes egentlig, at kommentarer turde være overflødige.

Forleden dag blev „Parkinsons lov“ nævnt, og handelsministeren fandt ikke, at det pågældende tilfælde var rigtigt valgt; men det tilfælde, jeg lige har fremdraget, synes jeg i hvert fald minder om „Parkinsons lov“, hvis hovedtema er, at folk skaber arbejde for hinanden. I denne lov — der jo ikke er vedtaget her — står der bl. a., at G lægger chartequet hen til H, som udarbejder bemærkninger, der sanktioneres af D og derefter sendes tilbage til C, der indfører dem i sit koncept og forelægger dette for A — o. s. v. o. s. v.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro sagde, at jeg havde en samling af overbevillingsnævnets sager. Nej, jeg har ingen samling, men den højtærede handelsminister har foranlediget, at vi har fået en sådan samling. Jeg har den så sandelig ikke, men det er rigtigt, at vi har fået en sådan samling, og jeg er slet ikke enig med det ærede medlem hr. Vagn Bro i bedømmelsen af den. 348 sager har overbevillingsnævnet ifølge denne samling behandlet i løbet af 2 år, og i allerhøjst — nu tager jeg et højt tal — 15-16 af sagerne har overbevillingsnævnet ikke helt og fuldt kunnet følge de lokale bevillingsnævn.

Det vil sige, at hvis sagerne var blevet indsendt til handelsministeriet, kunne én mand for de 330 af de 348 sagers vedkommende egentlig blot have sat et gummi-

stempel på med ordet „tiltrædes“. Sådan er det faktisk. Der er for mig ikke den fjerneste tvivl om, at overbevillingsnævnet kan ophæves, og — som den ærede ordfører for udvalget også sagde — ganske særlig gælder dette, efter at overbevillingsnævnets beføjelser nu foreslås begrænset og de lokale bevillingsnævnets kompetence modsætningsvis forøget. Alle bevillinger er nu knyttet til stedet; tidligere var det kun overbevillingsnævnet, der kunne knytte bevillinger til stedet. Begrænsningen af bevillingernes løbetid — som jeg for lidt siden var inde på — hørte også til overbevillingsnævnets beføjelser; nu kan de lokale nævn selv foretage en vis begrænsning. Bevillinger til lejere af beværtninger i kommunale ejendomme vil de lokale nævn kunne give i ret stor udstrækning — eller i hvert fald i meget større udstrækning end tidligere. Der kan efter min mening ikke være brug for overbevillingsnævnet.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro henviste til, at han havde gået overbevillingsnævnets historie igennem. Det har jeg også gjort. Når man går lidt tilbage i tiden, er det mit indtryk, at det egentlig gik udmærket, selv om man slet ikke havde noget overbevillingsnævn. Det havde man nemlig ikke, da beværterloven af 1912 var i kraft. Dengang klarede indenrigsministeriet sagerne, og jeg kan da dårlig tro, at handelsministeriet ikke skulle kunne klare dem lige så godt, som indenrigsministeriet i sin tid gjorde — ganske særlig, da der nu er langt færre opgaver, end der var dengang.

Jeg må derfor anbefale det høje ting at stemme for de konservatives ændringsforslag om overbevillingsnævnets ophævelse.

Se, saglighed og ligestilling, det er jo to begreber, som er stærkt fremherskende, når der skal lovgives, og jeg siger vel ikke for meget, når jeg siger, at de to begreber i høj grad påkaldes af retsforbundet og af det radikale venstre. Derfor er det mig temmelig uforståeligt, at de to partier ikke har villet være med til at stille marketenderierne lige, når det drejede sig om afsætning af varer. Det er efter lovforslaget forbudt at sælge andre varer end dem, der dækker behovet for mad og drikke og de fornødenheder, der er brug for under beskæftigelsen i virksomhederne; handel med andre varer er forbudt. Men socialdemokratiet, det radikale

[Weikop.]

venstre og retsforbundet har ikke noget at indvende imod, at der fordeles andre varer end dem, det er tilladt at sælge i marketenderierne. Nu er det jo svært at se forskel på fordeling og salg. En marketender må ikke formidle salg ved rekvisition, men et tilsvarende salg tillades, når det betegnes som fordeling i kooperative marketenderier. For mig står det klart, at der er tale om nøjagtig den samme funktion, og derfor er det, vi og venstre ønsker, at salg og fordeling skal ligestilles, og vi stiller ændringsforslag om, at både salg og fordeling af varer forbydes.

Er det nu et stort spørgsmål? Ja, jeg mener, det er et langt større spørgsmål, end mange tror. Noget har vi jo fået oplyst i udvalget. Jeg tager næppe fejl, når jeg siger, at der fordeles varer af alle mulige slags ligefra tøj til koks til millionsbeløb gennem de kooperative marketenderier. Det blev i udvalget oplyst, at et marketenderi med en omsætning af mad og drikke, og hvad der ellers hører til marketenderivirksomhed, på 600 000 kr. gennem sin indkøbsafdeling formidlede et salg på mere end 400 000 kr., vistnok mest tøj og desuden store mængder koks. Det var kun et eksempel; men samtidig er det blevet oplyst, at i kooperative marketenderier — og de har, efter hvad der er oplyst, ca. 50 000 kunder — ydes der normalt kun i meget begrænset omfang kredit på mad og drikkevarer, medens der i indkøbsafdelingen ydes kredit af et ganske andet omfang; ved denne kreditgivning er der også tale om tilbageholdelse af løn, og når det er tilfældet, vil man forstå spørgsmålets omfang.

Jeg vil derfor gerne henstille til det radikale venstre og til retsforbundet om ud fra virkelig saglige motiver — saglige motiver — og ud fra kravet om ligestilling at stemme for venstres og det konservative folkepartis ændringsforslag om forbud både mod handel og fordeling af varer i marketenderier. Det kan da ikke være nogen skam, synes jeg, hverken for retsforbundet eller det radikale venstre at tilslutte sig et forslag fra venstres og konservativ side, ganske særlig når dette forslag i øvrigt er i overensstemmelse med de to partiers retsbegreber og meget store trang til saglighed.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro var inde

på spørgsmålet om begrænsning i marketenderiernes adgang til afsætning af spiritus. En sådan begrænsning har der været nogen ængstelse for at foretage, og vi er gået med til, at der må udskænkes stærkt øl, som det fremgår af betænkningen. Jeg kan sige ligesom det ærede medlem hr. Vagn Bro, at jeg personlig såmænd også bedst kan lide, at folk får lov til at nyde, hvad de har lyst til, under eget ansvar, men jeg har af hensyn til stillingen i min gruppe og af hensyn til den almindelige enighed, der har været om begrænsningen vedrørende det stærke øl, sluttet mig dertil. Vi har ikke for vort vedkommende kunnet slutte os til venstres forslag om, at man kun må udskænke øl med det svageste alkoholindhold. Jeg kan derfor anbefale at stemme imod dette ændringsforslag, hvorimod jeg henstiller, at man stemmer for de forslag, vi har stillet om overbevillingsnævnets nedlæggelse ligesom for de øvrige af venstre og konservative stillede ændringsforslag og i øvrigt for de ændringsforslag, udvalget som helhed har været enigt om.

Inden jeg slutter, vil jeg lige gøre endnu en bemærkning. Jeg sagde før, at jeg syntes, restaurationslivet her i Danmark var blevet noget afbleget; det er jo en kendt sag. Det har været drøftet i forbindelse med denne lovgivning, at restaurationsorganisationerne påpeger, at vanskelighederne for restaurationserhvervet skyldes den meget høje omsætningsafgift på spiritus, øl og vin — det er noget, man kender. Regeringen foreslog som bekendt også, at omsætningsafgiften skulle nedsættes, men så skete der det, at retsforbundet og det radikale venstre blev lidt betænkelige ved deres egen ministers forslag.

Arbejdet med dette problem er gået så underligt i stå; når der skulle være møde, har der stadig været rød plakat, og der er ikke sket noget. Det forekommer mig, at regeringen og regeringspartierne, samtidig med at man nu gennemfører beværterloven, hvad vi jo gør, burde sige klart og tydeligt til restauratørerne, at de vil da gå med til regeringsforslaget eller det forslag, som den højtærede finansminister har stillet på regeringens vegne; for gør de det, vil restaurationsbranchen få den lempelse, der faktisk er stillet den i udsigt ved regeringsforslaget. Jeg vil gerne føje til, at vi gerne vil være

[Weikop.]

med til at støtte både det forslag, som regeringen har fremsat, og et andet, som finansministeren senere har stillet, selvfølgelig under forudsætning af, at det støttes af ministrene i regeringen. Det turde vel være et billigt krav, at regeringen støtter sine egne lovforslag, og at disse forslag finder tilslutning om ikke hos alle så dog hos et flertal af de to regeringspartier her i salen, det radikale venstre og retsforbundet — jeg går ud fra, at socialdemokraterne er enige om dem. I sådanne sager kan der jo altid være en enkelt, som af samvittighedsgrunde ikke kan give sin støtte dertil. Men under disse forudsætninger ser jeg gerne, at de forslag, som den højtærede minister har fremsat, kommer til afgørelse, inden denne folketingssamling slutter.

Aage Fogh: Det vil ikke være muligt for mig at fremsætte bedre udtalelser om det foreliggende lovforslag end dem, den ærede ordfører for udvalget fremsatte. Jeg er helt enig i alt det, der blev sagt om lovforslaget og om dets, synes jeg, udmærkede udformning.

Til det ærede medlem hr. Vagn Bro vil jeg gerne gøre et par bemærkninger. Han sagde for det første om § 8 og den chance, der kan være for, at den enkelte beværter kan få flere bevillinger, at det var et brud med principperne. Det ærede medlem havde også bemærket, at jeg som ordfører ved første behandling havde sagt, at jeg var betænkelig derved, men nu havde jeg altså bøjet mig for socialdemokratiet. Det er formentlig noget, det ærede medlem skal sige for at vække nogen opmærksomhed, for ellers er det fuldkommen urimeligt, al den stund det er handelsministeren, den radikale minister, og ikke socialdemokratiet, som har overbevist mig. Det ærede medlem skulde derfor holde sig til sådan noget hjemme i Køge; der er ingen mening i at føre det ind her i folketinget, hvor alle og enhver ved, hvordan det i grunden ligger.

Jeg kan sige, at med hensyn til principper ligger det ikke hårdere for det ærede medlem, end at han tilbød, at hvis vi ville gøre de pågældende restaurationer til afholdsrestaurationer, ville han stemme for bestemmelsen; så ville han sælge princippet om, at den enkelte restauratør kun måtte have 1 restau-

rant. Jeg giver ikke meget for principper, der er så lette at bryde. Vi er det lægger jeg ikke skjul på, blevet overbevist af handelsministerens argumentation om, at man burde gøre et forsøg med disse billige restauranter, og at disse burde have lov til at sælge øl. Det går vi ind for, og det er vi enige om. Derfor kan jeg i al korthed sige, at jeg på mit partis vegne anbefaler, at vi stemmer for alle de ændringsforslag, som den højtærede handelsminister har stillet, og som flertallet har givet tilslutning, og anbefaler at stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af venstre og de konservative enten hver for sig eller i fællesskab.

Dernæst vil jeg sige til det ærede medlem hr. Weikop, at jeg ikke skal være uenig med ham om, at man tilsyneladende kunne undvære overbevillingsnævnet; det tyder i og for sig det materiale på, vi har. Det er dog også muligt, at dette materiale viser, at når afgørelserne er truffet så ensartet ud over landet, kan det skyldes, at vi har et overbevillingsnævns siddende bagved, og derfor er jeg enig med den højtærede minister i, at vi opretholder overbevillingsnævnet.

Må jeg så endelig gøre et par bemærkninger til de sidste udtalelser fra det ærede medlem hr. Weikop om restaurations-skatten.

Jeg tillægger den beværterlov, vi nu får, ganske overordentlig stor betydning. Det betyder for mig overordentlig meget, at vi har en beværterlov med rene linjer, hvor vi navnlig tager hårdt på et par ting: at der ikke må skænkes for berusede personer, at der ikke må skænkes for mindreårige, og at der skal være ordnede forhold. Jeg er helt enig i, at det betyder meget for nationen, om disse forhold er i orden. Men disse krav står af flere grunde helt urimeligt til den restaurationskat, vi har i øjeblikket. Bl. a. ved vi alle sammen, at restaurations-skatten har medført, at op til halvdelen af beværterne er blevet tiltalt, fordi de overtræder loven. Det er ganske overordentlig uheldigt at opretholde dette forhold. Dertil kommer, at vi ved, hvor vanskeligt det er at kontrollere restaurationskattens opkrævning, og at vi skal ud til 4 500 forskellige restauratører for at kontrollere deres regnskaber, når vi dog kunne foretage opkrævningen direkte ved kilden og kun har nogle

[Aage Fogh.]

få bryggerier og spiritusfabrikker og nogle få indførselssteder. Derfor er jeg stor tilhænger af for det første, at vi har en meget høj spiritusskat, men for det andet, at vi ikke beskatter spiritussen efter det sted, den nydes. Det er helt urimeligt, at hvis spiritussen nydes under gode og rimelige forhold, lægges der høj skat på den, men hvis den nydes på smugkroer og lignende steder, letter man beskatningen.

Det er derfor med stor glæde, at jeg kan konstatere, at i det udvalg, der forhandlede om restaurationsskatten, var der i virkeligheden flertal for at få en meget væsentlig part af restaurationsskatten over på kilden. Det ærede medlem hr. Weikop ved, at hvis han ikke var gået imod, ville både venstre, retsforbundet, det radikale venstre og nogle af socialdemokraterne — hvis partiet havde givet tilladelse dertil — være tilhængere af, at man gik over til kildebeskatning.

Sådan er situationen i dag, det er der ingen grund til at lægge skjul på, og derfor beklager jeg ikke, at de forslag, der er stillet af den højtærede finansminister, ikke blev gennemført, for de var i virkeligheden ikke værd at gennemføre. De havde ikke udryddet nogle af de onder, der i dag klæber ved restaurationsskatten. Jeg giver tid til efteråret, så må vi rejse sagen igen, og med den stemning, der var i udvalget, er jeg sikker på, at man i løbet af forholdsvis kort tid i det høje ting vil forstå, at dette at have en høj standard på vore restaurationer og beværtninger er meget, meget vigtigt, men det er afhængigt af, at vi lægger vor skatte-lovgivning sådan til rette, at man ikke fremmer smugdrikkeri og andre uheldige former for drikkeri her i landet. Hvis det ærede medlem altså vil ændre sin stilling, tror jeg, at der er store muligheder for, at vi, når vi mødes igen til efteråret, kan skaffe bedre vilkår for restauratørerne, end vi byder dem nu på dette område.

Niels Andersen: Jeg kan på retsforbundets vegne anbefale at stemme for de ændringsforslag, som er stillet af handelsministeren, og som er tiltrådt af udvalget som helhed eller af dets flertal, hvorimod jeg må anbefale at stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af venstre og det konservative folkeparti.

Udvalgets ærede ordfører har meget nøje

gennemgået ændringsforslagene og omtalt lovforslaget i sin helhed således, at jeg ikke behøver at omtale det nærmere.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro nævnte, at retsforbundet ved lovforslagets første behandling havde udtrykt nogen ængstelse med hensyn til oprettelsen af kæderestauranter. Han sagde i denne forbindelse, at det på dette som på så mange andre områder var det „store socialdemokrati“, der havde fået magten. Også jeg sagde ved lovforslagets første behandling, at hvis man kunne indføre disse kæderestaurationer, således at man gjorde de københavnske folkekøkkener overflødige, var det vist en god gerning, man dermed gjorde, således at jeg dog ikke har lagt mig fast på, at man ikke skulle tillade disse kæderestaurationer. Med hensyn til kæderestaurationer, som kolliderer med næringslovens § 26, har jeg helt på linje med det ærede medlem hr. Aage Fogh ladet mig overbevise af handelsministeren om, at der virkelig er et behov for sådanne billige spisesteder, og det bliver antagelig i første omgang kun København, det drejer sig om. Jeg har sådan set ikke noget imod, at man får disse billige spisesteder; hvis man samtidig kunne få de underskudsgivende folkekøkkener ophævet, har man for så vidt slået to fluer med ét smæk.

Det forekommer mig at være noget misvisende, når man ved et ret omfattende lovkompleks, som der i meget vid udstrækning er enighed om, blot fordi der er et par punkter, hvor der er divergerende opfattelser, af det ærede medlem hr. Vagn Bro får dette slynget ud, at det er „det store socialdemokrati“, der har fået magten. Jeg tror ærlig talt, at det er gået venstre helt i blodet, at man skal slynge dette ud, for at venstrebladene kan få noget til deres overskrifter; der kan efterhånden ikke komme en venstremand på talerstolen, uden at man hører noget i den retning. Jeg vil gerne advare imod den slags ting, og jeg synes i øvrigt, at der kan være grund til, at vi i fællesskab kan være glade over den saglige måde, lovforslaget er blevet behandlet på, og det store resultat, der faktisk foreligger, således at vi forhåbentlig kan gennemføre loven i enighed ved tredje behandling.

Med hensyn til det spørgsmål, det ærede medlem hr. Weikop rejste vedrørende re-

[Niels Andersen.]

staurationskatten, ønsker jeg at give udtryk for, at retsforbundet helt er på linje med det ærede medlem hr. Aage Fogh. Vi ønsker restaurationskatten ophævet, men såfremt der skal ske nogen skattelettelse her i landet, ønsker vi ikke, at det skal være på spiritus. Der er andre områder, hvor vi finder det mere nødvendigt at lette skattebyrden, og derfor er mit synspunkt, at skal restaurationskatten ophæves, og det har vi absolut intet imod, må vi lade det provenu, der derved tabes, vindes ved en kilde-skat på spiritus. Det er vort rent principielle standpunkt.

Det er ikke alene noget, vi ønsker for at kunne ophæve restaurationskatten, men det er også noget, vi ønsker for at spare de administrationsomkostninger, der er forbundet med at kontrollere restaurationer, som viser sig ikke at kunne kontrolleres tilstrækkelig effektivt alligevel, hvilket netop giver sig udtryk i de mange sager, der løber og har løbet mod restauratører, der har overtrådt disse bestemmelser. Derfor er retsforbundet helt på linje med det, det ærede medlem hr. Aage Fogh gav udtryk for, og jeg vil opfordre det ærede medlem hr. Weikop til at tage sin opfattelse af dette spørgsmål op til revision, således at vi forhåbentlig i næste samling kan samles om at få den lovrevision gennemført, vi her har gjort os til talsmænd for.

Petra Petersen: Min gruppe kan stemme for de ændringsforslag, der er stillet af handelsministeren og tiltrådt enten af det samlede udvalg eller af udvalgets flertal. Vi kan ikke stemme for de ændringsforslag, som er stillet af mindretallet, og hvad angår disses ændringsforslag til § 8, gav vi allerede ved første behandling udtryk for, at vi var tilhængere af at få nogle billige spisesteder her i byen og andre steder.

Heilesen: Alkoholkommissionens betænkning har på flere områder været vejledende for folketingsudvalget ved udformningen af

det foreliggende lovforslag. En ædruelighedsmæssig vurdering af lovforslagets værdi for samfundet må på flere områder betegne forslaget som et fremskridt. Man må med tilfredshed hilse, at marketenderiernes privilegerede ret til at gøre sig betalt af arbejderne lønpose er bortfaldet. Bødebestemmelserne og skyldansvaret for overtrædelse af lovbestemmelserne er skærpet meget betydeligt, men bestræbelserne i udvalget for at give den lovligt bestående beværterstand større mulighed for bedre økonomiske forhold har ikke givet det tilsigtede resultat.

Med beklagelse peger jeg på den udformning, som lovforslagets § 8, stk. 1, ved ændringsforslag nr. 8 har fået. Sagen drejer sig om de billige spisesteder, og handelsministerens forslag, som er tiltrådt af udvalgets flertal, tilsigter

„at der i de heromhandlede spisesteder ligesom i marketenderier skal kunne finde udskænkning af øl sted, men ikke vin og spiritus.“

Der er en stor fare for, at disse billige spisesteder i så tilfælde vil udvikle sig på en for samfundet beklagelig måde, nemlig til ølstuer, der yderligere vil bidrage til at undergrave beværterstandens økonomiske kår. Jeg vil meget anbefale, at man her stemmer for det af et mindretal stillede ændringsforslag.

Endvidere finder jeg, at den udvidelse af beværterantallet, som § 13 indeholder, er for stor, og jeg vil henstille, at man i udvalget ser på denne udformning igen mellem anden og tredje behandling.

Endelig må jeg dybt beklage en helt ny bestemmelse, som den højtærede handelsminister har ønsket indført i beværterloven, nemlig om tilladelse til, at der i beværtinger uden ret til udskænkning af stærke drikke udskænkes lyst øl fra fad. Denne bestemmelse fjerner etiketten fra den vare, der udskænkes, og den udvisker den linje, der hidtil har været fulgt for at fremme ædrueligheden i vort samfund. Yderligere giver bestemmelsen øgede muligheder for overtrædelse af loven for de beværtinger

[Heilesen.]

og hoteller, der hidtil er blevet nægtet ret til udskænkning af stærke drikke, og forringer beværterstandens økonomiske kår.

Når vi her i landet har en løvlig beværterstand, må det være i samfundets interesse, også ædruelighedsmæssigt set, at den får sådanne økonomiske kår, at den kan opfylde øgede krav fra samfundet om bedre og smukkere lokaler, og at dens virksomhed drives helt på lovens grund. Her tænker jeg navnlig på de mange overtrædelser, der i dag finder sted ved udskænkning af stærke drikke for mindreårige og for berusede personer. Det er min overbevisning, at det er beværterstandens dårlige økonomiske kår, der i mange tilfælde er skyld i disse overtrædelser; det er jo nemlig en kendsgerning, at der findes et stort antal lovovertrædere inden for beværterstanden.

Før jeg slutter disse bemærkninger, vil jeg ikke undlade at understrege, at lovforslaget stort set bringer os et nyt skridt fremad mod større folkeædruelighed, og selv de små skridt hilses af afholdsbevægelsen som af alle andre ædruelighedsinteressererede med glæde.

Baunsgaard: Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger vedrørende lovforslagets § 8. Jeg mærkede mig, at det ærede medlem hr. Vagn Bro talte om næringslovens principper, men jeg forstod senere på det ærede medlem hr. Aage Fogh, at det ærede medlem hr. Vagn Bro ville have været villig til at gå ind for de såkaldte kædespiserrestauranter, for så vidt de blev afholdsrestauranter. Jeg må som det ærede medlem hr. Aage Fogh sige, at sådanne principper giver jeg ikke så meget for, men jeg er betænkelig ved og har i modsætning til mine partifæller ikke været i stand til at lade mig overbevise af den højtærede handelsminister om det rigtige i det af handelsministeren stillede og af udvalgets flertal tiltrådte ændringsforslag nr. 8 til § 8, og jeg må derfor stemme for det af mindretallet stillede ændringsforslag nr. 9. Det betyder ingen principiel ændring, men der er for mig at se en stærkere understregning i mindretallets ændringsforslag af, at det skal være særtilfælde, og jeg tror, at kommende handelsministre såvel som den nuværende ville være lykkeligere ved ikke at have hele ansvaret, men

at skulle have en anbefaling fra den lokale bevillingsmyndighed med.

Yderligere må jeg stemme for det af venstres mindretal stillede ændringsforslag til § 26, som går ud på, at man i markettenderier kun må udskænke øl af skatteklasse I. Jeg finder, det må være den bedste form; at man i markettenderierne kun kan få almindeligt pilsnerøl, og jeg vil anbefale at stemme for dette forslag.

Helga Pedersen: Et par af de problemer, der har været behandlet her i dag, har for mig haft særlig interesse, og jeg føler derfor trang til at gøre et par bemærkninger derom.

Først spørgsmålet om kæderestaurantterne. Hvad angår ændringsforslagene på dette område, har jeg været meget i tvivl om, hvorvidt det forslag, der er stillet af venstre og de konservative, er det helt rigtige. Jeg er nemlig for så vidt enig med den højtærede handelsminister i, at der er et behov for gode og billige spisesteder, men jeg tror på den anden side, at problemet kunne være løst på anden måde.

Et egentligt brud på næringsretlige principper tvivler jeg dog på at disse restaurationer vil blive, for trods alt er der kun tale om dispensation fra en hovedregel, som jeg fortsat mener kan have sin betydning. Hvis man havde kunnet enes om at gøre disse restaurationer til afholdsrestaurationer, tror jeg også, forslaget kunne have vundet gehør i mit parti. Jeg synes, det havde været rimeligt, fordi det behov, der har været fremført, er et behov for spisesteder, som altså meget vel kunne imødekommes, hvis disse etableringer var afholdsrestaurationer. Så tror jeg ikke, man havde behovet så megen tale om principper, men man kunne have foretaget den rent praktiske afvejning af, hvor langt man kunne nå, hvor stort et flertal man kunne samle om dette forslag, så jeg beklager, at den højtærede minister ikke kunne imødekomme vore betragtninger på dette punkt.

Mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Vagn Bro, takkede ministeren meget varmt for lempelsen i regeringsforslaget vedrørende værtens ansvar. Jeg skylder sandheden at tilføje, at jeg personlig havde foretrukket det rent objektive ansvar for beværteren, men jeg har ikke kunne vinde gehør for mine synspunkter hos udvalgets

[Helga Pedersen.]

flertal, og da jeg anerkender, at det foreliggende forslag betegner en skærpelse af værtens ansvar i forhold til gældende ret, har jeg sluttet mig til det; men jeg gør det med den tilføjelse, at skulle denne regel vise sig ikke at være tilfredsstillende — og jeg går ud fra, at man i handelsministeriet nøje vil følge retsudviklingen på dette område på samme måde, som man har gjort det, for så vidt angår praksis under den gældende lov — må vi igen tage spørgsmålet om en skærpelse af ansvarsreglen op til overvejelse.

Jeg nævnte i sin tid ved lovforslagets første behandling forholdene omkring Nyhavn og andre steder, hvor mindre beværtninger på uheldig vis er klumpet sammen. Jeg skal ikke gentage mine betragtninger, men kun udtrykke min tilfredshed med de drøftelser, vi i udvalget har haft herom.

Jeg håber, at flere af de bestemmelser, vi nu vedtager, vil bevirke en forbedring af forholdene. Det drejer sig om flytningsbestemmelsen i lovforslagets § 7, stk. 2, som det ærede medlem hr. Vagn Bro på udmærket vis har understreget, bestemmelserne i lovforslagets § 32 om, at politiet kan forbyde beværteren at lade personer under 18 år opholde sig som gæster i vedkommende beværtning, og den særlige, skærpede ansvarsregel på dette punkt, ifølge hvilken bevillingshaveren er ansvarlig for sine medhjælperes overtrædelser af netop disse forskrifter, ligesom den almindelige skærpelse af beværterens ansvar naturligvis vil virke i samme retning.

Det væsentlige arbejde på dette område vil fortsat påhvile politiet, og jeg håber oprigtigt, at politiet får megen nytte af de nye bestemmelser og vil forstå, at der er mange, der stadig synes, at der kan gøres noget for at forbedre forholdene i de her nævnte kvarterer. Et af de ærede medlemmer, der har talt i dag, har fremhævet, hvad det betød at have ordnede forhold i beværterlivet, og hvor vigtigt det var, at vore beværtninger havde en høj standard. Jeg håber, at netop de bestemmelser, som jeg har fremhævet, vil virke i denne retning.

Handelsministeren (Philip): Ved et lovforslag af denne art skal der foretages en afvejning af mange forskellige hensyn. For-

skellige meninger er kommet frem med hensyn til afholdssagen, og i det hele taget har en lang række forskellige sider af sagen måttet afvejes. Det forekommer mig, når man ser på resultatet af det udvalgsarbejde, der er gennemført i løbet af de tre år, der har været arbejdet med sagen, at man ikke kan komme til et andet resultat, end at der virkelig er foretaget en grundig afvejning mellem de forskellige interesser, og det er da også karakteristisk, at diskussionen i dag har samlet sig om meget få punkter, medens den største del af dette meget store lovkompleks næsten ikke er berørt.

Det punkt, der mere end noget andet har tiltrukket sig opmærksomheden, er spørgsmålet om adgangen til for den enkelte restauratør at have flere restauranter inden for samme kommune. Det er det spørgsmål, der er omtalt i § 8. Jeg føler ikke trang til at føje meget til det, der allerede er sagt, men vil blot understrege, at for mig at se er det, der her vedtages, et skridt i retning af en mere liberal næringspolitik. Den liberale næringspolitik må være den, der giver adgang til næringer så nogenlunde, som den ville være, hvis lovgivningsmagten ikke greb ind, og hvis lovgivningsmagten ikke greb ind, ville vi utvivlsomt have restauratører med flere forretninger. Der er heller ikke nogen tvivl om, at overlader vi forholdene helt til sig selv, ville vi få en fordeling, og når vi som nu lemper et forbud — vi ophæver det jo ikke, vi lemper det blot — nærmer vi os det, som ville være tilstanden, dersom vi ingen indgreb foretog.

Det er et forsøg, man her gør, et forsøg i den forstand, at man foretager en lempelse på et meget begrænset område, nemlig kun i de tilfælde, hvor vedkommende restauratør opfylder betingelserne om at ville skabe gode og billige spisesteder. Det ærede medlem hr. Heilesen udtrykte frygt for, at de skulle udvikle sig til ølstuer. Det er ganske umuligt efter lovens tekst, idet den siger, at dispensation kun kan gives, hvor det drejer sig om gode og billige spisesteder. Hvis sådanne restaurationer udvikler sig til det, man kalder ølstuer, og hvor der altså hovedsagelig fortæres øl, er det altså i strid med loven og følgelig må bevillingen straks tratages den pågældende, så derfor forekommer det mig, at den bekymring er ganske ubegrundet.

[Handelsministeren.]

Med hensyn til varevalget, hvor meget spiritus og lignende der skal skænktes, tror jeg egentlig, at man ved drøftelsen har overvurderet betydningen af dette spørgsmål. Sagen er den, at virksomheder af denne art — vi kender dem jo fra udlandet — er steder, hvor man først og fremmest spiser, og bevillingen kan kun gives til den slags steder, og det er ikke sådanne steder, folk søger hen, hvis de en aften vil ud at drikke. Dertor tror jeg egentlig, at man i hele denne diskussion har lagt mere vægt på spørgsmålet om, hvilke former for drikkevarer der må nydes de pågældende steder, end dette spørgsmål er værd.

Når alt kommer til alt, er det, man nu har fundet frem, et kompromis, og jeg håber, at dette kompromis på én gang må kunne sikre mod misbrug, så godt som dette nu er muligt, og samtidig give disse restauranters kunder adgang til at få en øl til maden.

Det ærede medlem hr. Weikop sagde i sit indlæg, at det danske restaurationsliv var blevet noget afbleget i de senere år, og det er måske rigtigt; men så må det jo glæde det ærede medlem hr. Weikop, at der nu kommer en ekstra nuance ind i vort restaurationsliv, idet vi nu får en ny form for restauranter ved siden af dem, vi har. Jeg tror, at vi her imødekommer et behov, og jeg synes, at drøftelsen i dag viser, at der er et behov, for så at sige alle de medlemmer, der har haft ordet, har jo enten været for eller imod disse nye restauranter, men de, der har været imod, har først og fremmest været det ud fra den betragtning, at de nye restauranter kan komme til at spille en rolle, d. v. s. ud fra en erkendelse af, at der findes et behov for dem.

Udvalgets ordfører (Axel Ivan Pedersen): Jeg skal ikke forlænge denne diskussion unødigt. Der er jo givet enstemmig tilslutning fra alle sider til lovforslaget og til de ændringer, udvalget har foreslået, og det kan naturligvis kun glæde os.

Jeg har et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Vagn Bro. I anledning af diskussionen om § 8 vil jeg sige, at jeg altid har undret mig, når politiske modstandere, som ellers ved enhver lejlighed påberåber sig liberalisme, gør sig til talsmænd for

bunden næring, når vi andre ønsker at skabe større næringsfrihed.

Det ærede medlem hr. Vagn Bros forklaring vedrørende det ændringsforslag til marketenderibestemmelserne, som hans parti har stillet, fandt jeg ikke særligt overbevisende, og det samme gjaldt formentlig det ærede medlem selv. Den antagelse støtter jeg på, at det var ham meget magtpåliggende at fremsætte sit personlige synspunkt, som han dog var klar over at han stod ene med, hvad jeg synes bør understreges.

Til det ærede medlem hr. Baunsgaard blot dette, at handelsministeren jo ved tildeling af disse § 8-bevillinger er henvist til at indhente erklæringer fra de lokale bevilingsmyndigheder, og der er vist i al almindelighed praksis for, at man inden for administrationen i høj grad træffer sine afgørelser ud fra de erklæringer, som kommer fra de lokale myndigheder.

Vagn Bro: Jeg har ikke mange bemærkninger at gøre, for jeg synes ikke, at der, om jeg så må sige, i saglig henseende har været fremført væsentlige ting imod mit indlæg.

Jeg har først en bemærkning til udvalgets ærede ordfører, og jeg vil helst udtrykke mig således, at absolut alle kan forstå det, selv om nogle måske somme tider har vanskeligt ved at forstå noget: hvori ligger forskellen mellem vort forslag om marketenderierne og det, regeringen har stillet? Det skal jeg sige det ærede medlem: i en almindelig snaps er der en almindelig snaps, men i luksusøl er der 2 à 2½ snaps. Det er, sagt på godt, gammeldags dansk, forskellen, og så behøver vi ikke at diskutere det mere. Vi andre holder på, at når der ikke er almindelig adgang til at drikke alle slags spiritus i marketenderierne, må der kun drikkes almindeligt øl, mens man fra regeringens side ikke har noget imod den snaps, som i virkeligheden er 2½ snaps.

Til de ærede medlemmer hr. Aage Fogh og hr. Niels Andersen vil jeg sige, at jeg forstår godt, at de ikke holder af gang på gang at få fremdraget forskellen mellem deres principielle standpunkter og de standpunkter, de indtager, når vi skal stemme; men så skulle de ærede medlemmer lade være med ved første behandling at stille sig

[Vagn Bro.]

på de samme — i dette tilfælde næringsretlige — standpunkter som vi andre for så under lovforslagenes behandling at lade sig føre over til et andet standpunkt.

Jeg udtrykker min glæde over det ærede medlem hr. Baunsgaards synspunkter, og jeg takker det ærede medlem frk. Helga Pedersen for hendes bemærkninger bl. a. om værtens ansvar. Jeg kan tiltræde dem. Viser det sig ikke at være tilstrækkeligt, kan vi drøfte sagen igen.

Weikop: Man lytter unægtelig noget forundret, når man hører den højtærede handelsminister sige, at nu gennemfører vi en mere liberal næring på dette område. Den måde at være liberal på er lidt ejendommeligt, for det er altså ganske afhængigt af, hvad ministeren vil uddele af bevillinger. Jeg har altid ment, at det at være afhængig af bevillinger, enten det så er valutabevillinger eller noget andet, var det mindst liberale, der fandtes — dette at være afhængig af, hvad et kontor deler ud, ja, selv om det så er, hvad en minister deler ud.

Den højtærede minister sagde, at der nu ville komme en nuance mere ind i restaurationslivet. Jeg tror nu, at den nuance også ville fremkomme under en anden lovgivning, og selv om der også kun var én bevillingshaver.

Jeg er lidt ked af, at ikke ret mange har villet udtale sig om overbevillingsnævnet, heller ikke den højtærede minister, men det viser jo ganske tydeligt, at vistnok alle i det høje ting såmænd gerne vil have afskaffet nævn og kommissioner og det hele, men når det som her kommer til stykket, når der endelig kommer et fornuftigt forslag, som i og for sig alle mere eller mindre er enige i, så bliver der alligevel ikke noget ud af det. Det ærede medlem hr. Aage Fogh sagde, at overbevillingsnævnets tilstedeværelse har medført, at der bliver mere ensartede afgørelser, fordi sagerne skal ind for overbevillingsnævnet — sådan forstod jeg det ærede medlem. Jeg synes egentlig, det er ejendommeligt, at man står op og taler for bevarelse af et nævn ud fra den betragtning, at de kommunale nævn og de kommunale myndigheder ikke kan klare deres sager selv. Det tror jeg absolut de kan, det vil de kunne gøre, selv om der ikke var

et overbevillingsnævn. Så megen tiltro har jeg til de kommunale råd og de kommunale nævn, men det har det ærede medlem hr. Aage Fogh altså ikke.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh sagde desuden — jeg skal ikke komme ret meget ind derpå, det var jo kun et sidespring — at regeringen havde fremsat et forslag om nedsættelse af spiritusafgiften på restauranter, og det var et forslag, der ikke var værd at gennemføre, og lidt efter står det ærede medlem hr. Niels Andersen op og siger også, at det ikke er værd at gennemføre. Jeg ved ikke, hvordan regeringen har det. Det kan da formentlig ikke være på regeringens vegne, det ærede medlem hr. Aage Fogh siger, at det skal vi blot vente med til efteråret; det ærede medlem har været den, der har trukket dette spørgsmål stærkest ind i denne debat.

Men jeg vil gerne med hensyn til kildeskatten gentage: man ved, at der har været to forslag fremme, man ved, at socialdemokraterne ikke vil være med dertil, man ved, hvor vi er at finde i dette spørgsmål. Jeg synes rent ud, det er urimeligt, og jeg vil endda gå så vidt som at sige, at det er ligefrem usømmeligt over for restaurationsbranchen, hvis vanskeligheder vi også behandler her, at man ikke søger at få gennemført et af regeringens forslag, inden denne folketingssamling slutter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, §§ 2 og 3 og ændringsforslagene nr. 3 og 4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5

forkastedes med 107 stemmer mod 18.

Ændringsforslagene nr. 6, 7, 10, 14 og 16 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 5.

§ 4 i den ændrede affattelse og §§ 5-7 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9

forkastedes med 72 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 8

vedtoges med 71 stemmer; 46 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 8, således ændret, §§ 9-12, ændringsforslag nr. 11, § 13, således ændret, ændringsforslag nr. 12, § 14, således ændret, ændringsforslag nr. 13, § 15, således ændret, § 16, ændringsforslag nr. 15, § 17, således ændret, §§ 18 og 19, ændringsforslagene nr. 17 og 18, § 20, således ændret, § 21, ændringsforslagene nr. 19 og 20, § 22, således ændret, § 23, ændringsforslag nr. 21, § 24, således ændret, og § 25

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 22

forkastedes med 88 stemmer mod 30.

Ændringsforslag nr. 23

forkastedes med 70 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 24, § 26, således ændret, ændringsforslag nr. 25, § 27, således ændret, § 28, ændringsforslag nr. 26, § 29, således ændret, §§ 30 og 31, ændringsforslagene nr. 27 og 28, § 32, således ændret, § 33, ændringsforslag nr. 29, § 34, således ændret, §§ 35-38, ændringsforslagene nr. 30 og 31, § 39, således ændret, ændringsforslag nr. 32, § 40, således ændret, §§ 41 og 42, ændringsforslag nr. 33 og § 43, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og forslag til gymnasieskoler har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om beskatning af frugtplantager har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov for Færøerne om rettens pleje, forslag til lov for Færøerne om udgifterne i strafferetsplejen, forslag til lov om ændringer i lov om politiet på Færøerne og forslag til lov om arrestvæsenets ordning på Færøerne har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i færdselslov [ophævelse af revisionsbestemmelse] har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingsmand Baagø har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det ikke betænkeligt at lade Genealogisk Selskab i Utah foretage fotografering af landets kirkebøger?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingsmand Axel Sørensen har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter forsvarsministeren at foretage sig for at undgå, at fiskerne lider tab af redskaber som følge af, at søminer, der anvendes under øvelser i farvandet nord for Fyn, ikke bliver fjernet umiddelbart efter en øvelses afslutning?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 29. maj, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om tilskud til de offentlige veje.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om afgift af benzin og i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om totalisatorspil.

[Formanden.]

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst i årene 1958-1962.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til arvelov for Grønland.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om autorisation af elektroinstallatører m. v.

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme.

8) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1956-57.

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om apotekervæsenet.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Politiets ledelse m. v.).

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forbud mod visse fyrværkeriartikler.

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om tillæg til lov om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje.

13) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om etablering af jernbane- og automobilfærgefarten over Femer Bælt, udgående fra Rødby Havn, med tilhørende jernbane- og motorvejsforbindelser.

Mødet hævet kl. 18.

95. møde.

Torsdag den 29. maj kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om en kornordning for høståret 1958-59 og forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingsmand Poul Hansen (Svendborg) har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil finansministeren oplyse, om der er noget til hinder for udmøntning af 5 kroners stykker?“

Hvis ikke, vil finansministeren da overveje at søge lovhjæmmel for dette, eventuelt også for igen at optage udmøntningen af halvkronestykker eller, om bedre, at kalde dette halvtredsører?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingsmand Vagn Bro har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan undervisningsministeren give tinget oplysning om, hvorvidt det forholder sig rigtigt, at den tidligere balletmester ved det kgl. teater hr. Harald Lander har et uafgjort tjenestemandsförhör bag sig, idet han i sin tid foretrak at forlade landet fremfor at lade förhöret gå sin gang?“

I bekræftende fald spørges om konsekvenserne heraf med henblik på den opståede uro på teatret.“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Det er meddelt mig, at *Gudrun Bjørner* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring i færdselsloven. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Gudrun Bjørner* har vedkommende gruppe udpeget *Gøting*, som herefter er valgt.